

Jadwiga Rauhutowa, Boško Babič, Witold Hensel

Debrešte, S. R. Macedonia. Stanowisko "Gradište"

Informator Archeologiczny : badania 15, 292-293

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Materiał ceramiczny datuje młodszą fazę umocnień na okres neoasyryjski /IX-VII w. p. n. e. /. Odcinek ten wymaga jeszcze dalszych badań.

Odsłonięto również jeszcze jeden grób z epoki partyjskiej, tym razem murowany; jest to podziemna konstrukcja skrzyniowa z wtórnie użytym blokiem konstrukcyjnym jako elementem przykrycia. W grobie znaleziono dwa szkielety i skromną zastawę, analogiczną do wyposażenia wcześniej eksplorowanych grobów.

Badania będą kontynuowane w 1982 r., głównie celem lepszego zbadania warstwy asyryjskiej.

JUGOSŁAWIA

DEBREŠTE, S. R. Macedonia
Stanowisko "Gradište"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej w Warszawie
Instytut Kultury Starosłowiań-
skiej w Prilepie

Badaniami kierowała ze strony polskiej dr Jadwiga Rauhutowa, ze strony macedońskiej dyrektor Instytutu Kultury Starosłowiańskiej w Prilepie dr Boško Babić. Nadzór naukowy sprawował prof. dr hab. Witold Hensel. Ósmy sezon badań. Finansował Instytut Historii Kultury Starosłowiańskiej w Prilepie. Osadnictwo neolityczne, późnorzymskie, wczesnobizantyjskie i wczesnośredniowieczne.

W roku sprawozdawczym kontynuowano badania na stanowisku "Gradište" w miejscowości Debrešte. Prace koncentrowały się w części położonej na zachód i północny zachód od bazyliki wczesnobizantyjskiej /VI w. /. W ich trakcie odkryto elementy dalszej zabudowy wczesnobizantyjskiego miasta Debrešte /z V-VI w. / oraz słowiańskie osadnictwo w tym miejscu z VII do XII wieku. Szczególnie ważne było odsłonięcie dwóch grobów ciałopalnych, słowiańskich o charakterze przyjściowym między obrządkiem ciałopalnym a szkieletowym, co jak dotąd stanowi wielką rzadkość wśród znalezisk na terenie Jugosławii. Groby te pochodzą w przybliżeniu z VII wieku.

Badania dostarczyły także dużej ilości ułamków naczyń pochodzących z najstarszego, wczesnośredniowiecznego osadnictwa słowiańskiego na terenie Macedonii, a także z wieków młodszych. Są to okazy m. in. całkowicie ręcznie leplone, niezdobione oraz górą i całkowicie obtoczone. Interesująco przedstawia się także zestaw ceramiki wczesnobizantyjskiej, której analiza pozwala stwierdzić wpływ garncarstwa bizantyjskiego na rozwój lokalnej, macedońskiej, słowiańskiej ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Wśród zabytków ruchomych należy wymienić liczne fragmenty szkieleł, w tym okiennego i naczyniowego, monety oraz ozdoby /srebrny kolczyk winogronowaty/, a także narzędzia żelazne.

NORWEGIA

SOLØY, okręg Troms
Komuna Lavangen

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej w Warszawie
Instytut Nauk Społecznych
Uniwersytetu w Tromsø

Badaniami kierował ze strony norweskiej dr Reidar Bertelsen, ze strony polskiej dr Przemysław Urbańczyk. W badaniach uczestniczyli też mgr mgr Bogdan Lichy i Zbigniew Kobylński. Drugi sezon badań. Finansowało lokalne przedsiębiorstwo budowy dróg publicznych. Wielofazowe stanowisko osadnicze - od wczesnego średniowiecza do czasów nowożytnych.

Stanowisko położone jest na łagodnym zboczu doliny polodowcowej w głębi fiordu Lavangen ok. 200 m na wschód od linii brzegowej. Celem wykopalisk było zbadanie kulturowo-histerycznej zawartości obiektu w miejscu zagrożonym zniszczeniem wskutek likwidacji niebezpiecznego zakrętu lokalnej drogi. Drugim celem ekspedycji było wypracowanie i stestowanie funkcjonowania kompleksowego systemu eksploracji, dokumentowania i analizowania stanowiska wielowarstwowego.

Wykonano 27-metrowy rów sondażowy wzdłuż brzegu aktualnej drogi. Przeciął on kilka obiektów zagłębionych w całość, z których jeden okazał się być jamą średniowieczną wydatowaną znalezionym w niej dużym, kamiennym ciężarkiem tkackim. W rejonie przewidzianym pod budowę nowej drogi, w miejscu, w którym sondaże z poprzedniego sezonu wykazały największą miąższość układu stratyfikacyjnego otworzono niewielki wykop /3 x 3 m/. Wszystkie znaleziska /łącznie z drobnymi fragmentami kości/ lokalizowano trójwymiarowo wprowadzając następnie te dane do pamięci komputera przy pomocy zainstalowanego na stanowisku terminala. W ten sposób powstanie matematyczny model przekopanego obszaru, co pozwoli na automatyczne uzyskiwanie przekrojów lub planów ciętych wzdłuż dowolnej płaszczyzny, obrazujących rozkład wybranych rodzajów znalezisk.

Mimo niewielkiej miąższości układu stratyfikacyjnego /ok. 120 cm/ zidentyfikowano 57 warstw związanych przede wszystkim z trzema głównymi fazami osadniczymi. Najstarszą tworzyły m. in. resztki typowego dla tego rejonu domu słupowego o ścianach z darni i dachu pokrytym płacami kory brzozej. Wewnątrz odkryto palenisko w jamie wyłożonej kamieniami. Obiekt datowano typowymi dla okresu wikingów zabytkami /fragment naczynia z kamienia mydłanego, fragment kamiennej płyty do pieczenia, sprzączka żelazna/ na XI-XII w. Z następnej fazy /która z braku charakterystycznych zabytków wydatowana zostanie wynikami analiz niearcho-